

AZ IFJÚ AHMED

A fanatizmusra nincs orvosság

VINCZE TERÉZ

A DARDENNE-FILMEK AZ EMBERSÉG PRÓBÁI A MINDENNAPI NYOMORÚSÁGBAN.

A belga testvérpár, Jean-Pierre and Luc Dardenne a 2006-ban cannes-i nagydíjat nyerő, a világot fájdalmasan reménytelen helynek mutató filmjük, *A gyermek* óta eltelt másfél évtizedben többnyire olyan alkotásokat készítettek, amelyekben a nyomorúság mellett mindig felragyogott a humanizmus erős és erőt adó szikrája. *A Lorna csendjében* a Belgiumban élő albán bevándorló főhős nő a körülmények nyomása ellenére, ha ép elméjét nem is, de mélyről jövő emberségét mindvégig megőrzi, szimpátiánkat felkelti. *A Srác a biciklivel* című filmben az apja által kegyetlenül elhagyott kamaszt egy idegen embersége, feltétel nélküli szeretete menti meg attól, hogy bűnözővé váljon. *A Két nap, egy éjszaka* a Dardenne-ektől megszokott módon realista stílusú, ám mégis mesészerűen felemelő példázat emberségről, szolidaritásról és tisztességről. Ahogy *Az ismeretlen lány* főhős doktornőjét is a lelkiismeret és tisztesség szigorú belső parancsa teszi hétköznapi, de egyáltalán nem közönséges hőssé, amikor nem hagyja, hogy a meggyilkolt

prostituált névtelen halott maradjon, csak azért, mert senkinek nem érdeke kideríteni róla az igazságot.

Ezek a filmek mind rendkívüli erővel és a Dardenne-testvérektől megszokott módon, hétköznapi emberek történeteinek keresztül mutatták fel a humanizmus, az emberségesség akár legapróbb gesztusainak megváltó erejét. Mind eszünkbe juttatták Rilke versének híres sorát, miszerint a valódi műalkotás minden porikájában felszólítás: „változtasd meg élted!”. E filmek mind arra mutattak példát, mennyire fontos – és néha mennyire kevésen múlik –, hogy jobb emberek legyünk, mert egy jó szóval és emberi gesztussal a világ mindig jobbá tehető.

Az új filmben a rendezőpáros korunk egyik legégetőbb kérdésével néz farkasszemet: az Európában élő, bevándorló családokból származó fiatalok körében megjelenő iszlám radikalizmussal. Ifjú főhősük, Ahmed, apa nélküli családban él Belgiumban, s úgy tűnik, apafigura

utáni vágya vezeti őt a radikális tanokat hirdető imám bűvkörébe. Egyre erősödő fanatizmusa elszigetelt családjától, környezetétől, új küldetését abban ismeri fel, hogy el kell pusztítania egy hitetlent, aki történetesen az egyik (egyéb-ként szintén iszlám vallású) tanára. A támadás nem sikerül, Ahmed egy javító-nevelő intézetbe kerül, ahol egy farmon végzett munka során próbálják őt kondicionálni a normális társas viselkedésre. Mindenki tisztességesen viselkedik körülötte, tiszteletben tartják vallását, biztosítják annak gyakorlásához a feltételeket; a lány, akivel együtt dolgozik, kifejezetten szimpatikusnak

találja őt és közeledni is próbál hozzá. Ahmedre mindez semmilyen (pozitív) hatást nem gyakorol, a közöny álarca mögött egyetlen dolog élteti, makacsul próbál újabb és újabb módokat kieszelni, hogyan is vihetné végbe mégis eredeti tervét, a gyilkosságot. A történet szerzői pedig nem tudnak (vagy nem akarnak?) ezúttal nyújtani semmiféle megoldást. Nincs olyan humanista válaszuk a vallási fanatizmus ellenében, mint ami a fentebb említett filmjeikben mindig reményt adott. *Az ifjú Ahmed* a korábbi művekhez képest lehangolóan eszketelennek, a helyzet kezelésére képtelennek mutatja a nyugati társadalmat, nincs emberséges hétköznapi hős sem, aki akadályt vethetne a fanatizmusnak. Igazán mély aggodalommal tölt el azt látni, hogy a Dardenne-testvérek, akiktől az utóbbi másfél évtizedben minden filmben arról tanulhattunk, miként képes a humanizmus és a tisztesség élhetőbbé tenni a világot, most tehetetlenül állnak: nincs válaszuk, nincs ötletük. Végül a pusztá véletlenre bízzák, hogy a szörnyű tett megghiúsuljon.

Kétségbeejtő, hogy az emberi jószág lehetőségében és megváltó erejében a megelőző filmekben olyannyira hívó rendezők nem tudnak semmit felmutatni ebben az ügyben. Bizonyos értelemben kifejezetten veszélyes is, amit csinálnak. Rejtélyes és megváltoztathatatlan démonnak mutatják a fanatizmust, és rajta keresztül az iszlám hitet, és ezt nem egyensúlyozza ki az emberséges tanárnő halvány figurája. Az ilyen megközelítés leginkább a félelem fokozására alkalmas, az előítéletek elmélyítésére, annak megerősítésére, hogy tehetetlenek vagyunk a gonosszal szemben. Nehéz eldönteni, mi volt ennek a filmnek az elkészítésével az alkotók szándéka, mert ha csak annyi a mondanivalójuk, hogy a vallási fanatizmus rémisztő, és semmi nem állíthatja meg, ebből nem érdemes filmet csinálni, ezt a leegyszerűsített gondolatmenetet bármikor elolvashatjuk a szélsőjobboldali sajtóban is.

AZ IFJÚ AHMED (Le jeune Ahmed) – belga-francia, 2019. Rendezte és írta: **Luc Dardenne** és **Jean-Pierre Dardenne**. Kép: **Benoît Dervaux**. Szereplők: **Idir Ben Addi** (Ahmed), **Olivier Bonnaud** (Szociális munkás), **Myriem Akheddiou** (Inès), **Victoria Bluck** (Louise), **Othmane Moumen** (Youssef imám). Gyártó: **Les Films du Fleuve / Archipel 35**. Forgalmazó: **Vertigo Média** Kft. *Feliratos*. 82 perc.

„Nincs humanista válaszuk”
(Idir Ben Addi)

